

Verksamhetsberättelse 2023

Barn- och utbildningsnämnden

Fastställt av barn- och utbildningsnämnden
Framtagen av utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Datum 2024-02-06

Gäller 2023

Ärendenr BUN 2023/11

Version [1.0]

Verksamhetsberättelse 2023

Innehåll

1 Sammanfattning	3
2 Händelser av väsentlig betydelse	4
2.1 Kompetensförsörjning	4
Förskolornas läge något bättre	4
Fortsatt svårt att hitta behöriga lärare i grundskolan och den anpassade grundskolan	4
Barn- och elevhälsans har haft omsättning av personal	4
Insatser för att vara attraktiva, rekrytera och behålla	5
2.2 Omvärlden	5
Tillståndet i världen påverkar och skapar oro	5
Det brottsförebyggande arbetet	6
Minskat barnantal och nya elevströmmar	6
Nämnden har beviljat tillstånd för ny fristående förskola i Kräklingbo	7
Minskat elevantal på Lotsen	7
2.3 Statsbidrag	7
Statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan	7
Kulturskolan får minskat statligt bidrag	7
2.4 Lokalförsörjning	8
Nämndens lokalbehovsplan för 2025–2034 har fastställts	8
Stor lokalbrist för flera enheter i grundskolan	8
2.5 Lokala satsningar (pågående utvecklingsarbete)	8
Förskolan satsar på jämlik hälsa	8
Grundskolans rektorer tar ett samlat grepp	9
Grundskolan har flera pågående utvecklingsområden	9
3 Förväntad utveckling	9
Omvärlden påverkar alltmer	9
Rekryteringsläget utmanar	10
Svårigheter att nå en ekonomi i balans för grundskolan	10
Stabilare ekonomi för förskolan om statsbidragen blir oförändrade	11
Kulturskola för alla	11
Chefsstödet behöver utvecklas	11
Det behövs ett samlat grepp kring barn- och utbildningsnämndens lokal- och investeringsbehov	11
Frånvarande elever måste tillbaka till skolan	12
4 Måluppfyllelse samhällsperspektivet	12
5 Måluppfyllelse verksamhetsperspektivet	16
6 Kvalitetsberättelse	19
Att leda för hållbarhet och vad det innebär för våra ledare	20

6.1 Inkomna synpunkter	20
Inkomna synpunkter	21
Bedömning.....	21
Förskolan	21
Grundskolan inklusive fritidshem.....	21
Anpassad grundskola	21
Kulturskolan	21
Fenomenalen Science Center.....	21
Synpunkter som rör flera verksamheter	22
7 Väsentliga personalförhållanden.....	22
7.1 Lönebildning	22
7.2 Personalvolym.....	22
7.3 Sjukfrånvaro	24
8 Ekonomisk uppföljning.....	25
8.1 Årets resultat	26
8.2 Nettokostnadsutveckling	27
Intäkter	29
Kostnader	30
Tilläggsanslag.....	30
Periodiseringar	31
Barn och elevvolym, rörliga flödesbidrag	31
8.3 Investeringar	32
9 Bilagor	33

1 Sammanfattning

Den samlade bedömningen är att barn- och utbildningsnämnden har verksamheter som håller god kvalitet. Målen i styrkortet uppnås i hög utsträckning. Gotland har bra förskolor och skolor, en mycket väl fungerande sammanhållen anpassad skola och en attraktiv kulturskola.

Ambitionsnivån i verksamheterna är hög och utvecklingsinsatserna är många. Över tid har kunskapsresultaten i skolan varit stigande och något bättre jämfört riket. Tyvärr bröts den positiva kurvan 2023 och resultaten sjönk något på Gotland och är nu i paritet med riket. Det finns utmaningar med att bibehålla den goda kvaliteten och de goda resultat som görs.

De två största utmaningarna för nämndens verksamheter är kompetensförsörjningen, inte minst när det gäller att hitta behöriga lärare, men också ekonomin. Grundskolans skolstruktur med många enheter gör det svårt för skolformen att bemanna med behöriga lärare och att nå en budget i balans. Det fria skolvalet, med elevflyttningar mellan de kommunala skolorna och val till den fristående skolan, påverkar också grundskolans ekonomi. Andra faktorer som försvårar det ekonomiska läget för grundskolan under 2023 och 2024 är ett ökat antal elever i behov av särskilt stöd, en ökad psykisk ohälsa hos elever och en minskad tilldelning av statsbidrag. Den ekonomiska situationen och den ojämna fördelningen av behöriga lärare på de olika skolenheterna påverkar möjligheten för Region Gotland att ge likvärdig utbildning för eleverna.

Medarbetarundersökningen för utbildnings- och arbetslivsförvaltningen 2023 visar på goda resultat. Dock har de stressrelaterade frågorna i medarbetarenkäten backat och ligger relativt lågt för hela utbildnings- och arbetslivsförvaltningen. Upplevelsen av att ha förutsättningar för att göra ett bra jobb har försämrats.

Barn- och utbildningsnämnden visar för helåret 2023 ett negativt resultat på 38,9 miljoner kronor. Nettokostnaden har för året ökat med 116 miljoner kronor och motsvarar nio procent. Ökningstakten för de egna kostnaderna är 6,8 procent och intäkterna 3,6 procent. Det blev färre antal barn och elever i den kommunala verksamheten än planerat. Barn- och elevvolymerna har gett ett samlat underskott i resursfördelningen på 256 000 kronor vilket motsvarar tolv fler barn och elever. Grundskolan har de senaste fem åren haft svårigheter att anpassa organisation och ekonomi på grund av elevtapp och att tillfälliga statsbidrag stått för stor del av finansieringen. För att kunna uppnå ett balanserat resultat för år 2024 och åren framåt krävs kraftfulla åtgärder inom grundskolan.

Att balansera förväntningar med förutsättningar, våga investera i barn- och unga och satsa på det viktigaste verktyget, motiverade medarbetare kommer att vara avgörande faktorer och en huvuduppgift för barn- och utbildningsnämndens verksamhet framåt. Samtidigt kommer nämndens förmåga att anpassa verksamheten till den beslutade budgeten 2024 att bli avgörande för den ekonomiska ställningen 2025 och framåt.

2 Händelser av väsentlig betydelse

2.1 Kompetensförsörjning

Generellt finns inom barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde en stor kompetensförsörjningsutmaning.

Förskolornas läge något bättre

Det positiva är att rekryteringen till förskolan inför 2024 har varit god, även om inte alla förskollärartjänster är tillsatta. Detta tack vare den grupp studenter från förskolläraryrket på Uppsala universitet, Campus Gotland som går ut till årsskiftet. I områden som har svårt att rekrytera behörig förskolepersonal på landsbygden genomförs olika försök för att lösa problemet. Norra Gotlands förskolor har i Slite förskola under våren valt att rekrytera en pedagogisk utvecklare då sökanden till förskollärartjänst uteblev. Pedagogisk utvecklare har till ansvar att övergripande säkerställa kvaliteten på verksamhetens utbildning och undervisning för alla avdelningar. Den kommer att handleda och utbilda de förskollärare som finns på förskolan i Slite. Tjänsten hade flera sökanden i form av behöriga förskollärare.

Fortsatt svårt att hitta behöriga lärare i grundskolan och den anpassade grundskolan

Tillgången på behöriga och legitimerade lärare fortsätter att minska. Möjligheten att bemanna skolor och fritidshem med behörig personal blir allt svårare. Skolor på landsbygden har svårare att rekrytera lärare än skolor i Visby, men även där börjar det bli kännbart. Särskilt gäller detta ämneslärare på högstadiet. Under året har en högstadieskola tvingats flytta undervisningstid till vårterminen för att man inte lyckats rekrytera någon lärare. Ökade bränslekostnader påverkar också rekryteringsläget för enheter på landet. För rektorer och behöriga lärare blir det här en arbetsmiljöfråga. Skolledarnas har svårt att få sammanhängande semester i de fall de behöver avbryta för att hantera rekryteringar och behöriga lärare får i högre grad handleda utbildade kollegor.

I den kartläggning av fritidshemmen som gjorts framgår att 23 avdelningar av 55 saknar behörig fritidspedagog eller lärare i fritidshem. Det innebär att fritidshem med flera avdelningar får dela på behörig personal och att några skolor helt saknar behörig personal. För att väga upp bristen anställs förskollärare, fritidsledare eller socialpedagoger.

Barn- och elevhälsans har haft omsättning av personal

Även Barn- och elevhälsan har haft viss omsättning på personal under året. Elevhälsans professioner är inte lättrekryterade, vilket blir kännbart både ute på skolorna och för de egna medarbetarna då man stöttar upp på de områden som ej har tillgång. Rekrytering av logoped, för att kunna stödja förskolan med arbetet för god språk- och kommunikationsutveckling, är klar. Det är viktigt eftersom talpedagog inte längre finns att tillgå.

Insatser för att vara attraktiva, rekrytera och behålla

Det pågår en mängd insatser för att lösa kompetensförsörjningsutmaningen. Dessa beskrivs i kompetensförsörjningsplanen¹. Här följer några exempel från året.

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen har under perioden september 2022 - december 2023 genomfört en upphandlad utbildning genom Uppsala universitet. Utbildningen är riktad till förstelärare för att ge dessa kunskaper och verktyg i att leda sina kollegor i ett kollegialt lärande. För att de skall kunna kliva fram som pedagogiska ledare och systematiskt och på vetenskaplig grund leda och driva den pedagogiska utvecklingen av Gotlands skolor.

Inom avdelning stöd- och utveckling arbetar man mer teambaserat utifrån olika kompetensers/funktioners uppdrag och avdelningens ansvar. För att stärka varandra inåt och för att bli starkare och tydligare utåt i organisationen.

Genom systematiskt kollegialt lärande kommer vi att bättre nå de som i dag är tidsbegränsat anställda som obehöriga lärare och då höja deras kompetens successivt. Få fler motiverade att utbilda sig, parallellt med arbetet eller övergå till heltidsstudier för att sedan uppnå en tillsvidareanställning som behörig lärare eller fritidspedagog.

Inför pensionsavgångar påbörjas tidigt både överlämning, kartläggning av nuläge och framtida behov av kompetens och eventuell rekryteringsprocess. Det är önskvärt att nya medarbetare går parallellt med den avgående personen under en period.

Sedan december 2022 är det numera möjligt att bedriva kulturskolans undervisning på skoltid. Vårdnadshavare ansöker om ledighet för detta enligt grundskolans ordinarie rutiner. Detta underlättat schemalägningsarbetet och arbetsmiljön för kulturskolans lärare.

Barn- och elevhälsan har ett utvecklingsarbete kring arbetsmiljö där medarbetarna har regelbundna avstämningar med sin chef, men som vi nu utvecklat så att respektive chef kan vara närmre medarbetarna i deras arbetsvardag för att underlätta att kunna ge stöd och feedback till sina medarbetare. Att ge god kompetensutveckling ser vi också som ett led i arbetsmiljöarbetet utöver den effekt det ger för att stärka våra insatser.

2.2 Omvärlden

Tillståndet i världen påverkar och skapar oro

Utifrån ett osäkert omvärldsläge med ett helt nytt säkerhetspolitiskt läge, ökad gängkriminalitet och en klimatkris så finns en oro som påverkar både vuxna och barn. Dessa händelser i vår omvärld, såväl nationellt som internationellt, visar på att det finns ett behov av att utbildnings- och arbetslivsförvaltningen ökar och intensifierar arbetet kring säkerhets- och beredskapsfrågor. Krig i vår omvärld, ett försämrat säkerhetsläge och ökande kriminalitet ger en upplevd ökad risk för allvarliga händelser inom skolområdet.

Innevarande och nästkommande år innebär ett sämre ekonomiskt läge för verksamheterna och hushållen. Det påverkar också barn då de ofta kan oroas om de märker att det finns oro hos föräldrar och vuxna. Därtill har vi en växande klimatoro hos barn och unga. Folkhälsomyndigheten beskriver att detta är vanligt, det är en naturlig reaktion på ett

¹ [Kompetensförsörjningsplan för utbildnings- och arbetslivsförvaltningen](#)

verkligt hot, men att vuxenvärlden och samhället behöver bidra till att hantera denna oro så att barn och ungas psykiska hälsa stärks. Verksamheterna har tagit stöd från Skolverket i hur man kan samtala med barn kring oro².

Det brottsförebyggande arbetet

Som en följd av ovanstående har utbildnings- och arbetslivsförvaltningens fokus på brottsförebyggande arbete under 2023 intensifierats. Grundskolan har beviljats medel från Länsstyrelsen för att fortsätta arbetet med våldspreventiva insatser och ökad jämställdhet. Insatserna riktar sig till både personal och elever i bland annat "Agera tillsammans"³, en lektionsserie för elever.

Utbildningsinsatser kring pågående dödligt våld (PDV) och hot och våld har genomförts under året. Wisbygymnasiets arbete med detta är lärdomar att använda även inom övriga verksamheter. Högbyskolan har gjort en pilot genom "Tryggare skola"⁴, där man systematiskt kartlägger platser i skolan som elever kan uppleva otrygga. En arbetsmodell som ska spridas till fler skolor.

Med samtycken blir det lättare att samverka kring unga som riskerar ett utanförskap. Socialpedagoger har tagit stort ansvar i detta arbete då det kan vara svårt att förankra hos vårdnadshavare. En kompletterande rutin kring trygghet och studiero har arbetats fram tillsammans med Wisbygymnasiet, vilken också har underlättat övergången från grundskolan till gymnasiet för eleverna.

Handlingsplanen för öka skolnärvaro⁵ har implementerats på skolorna. Handlingsplanen skall nu vara en naturlig del för att genomföra tidiga insatser och främja skolnärvaro.

Skolorna har ökat sitt samarbete polis och socialtjänst, för att öka trygghet och minska risk för att elever hamnar i utanförskap och kriminalitet.

Minskat barnantal och nya elevströmmar

Förskolan Gotland har till hösten haft ett kraftigt minskat antal barn i förhållande till prognosticerat planeringsunderlag (estimat) för 2023. Minskningen är 117 barn på totalen vilket ger en minskning på 5,9 procent. För hela avdelningen för förskolan gav minskningen på 117 barn ett tapp i beräknade intäkter på 5,6 miljoner kronor.

Andelen elever som väljer annan skola än sin hemskola vid val till förskoleklass har ökat till 25 procent för den kommunala skolan. De fristående verksamheterna tar emot cirka 16 procent av andelen elever till förskoleklass. Rörligheten påverkar skolor ekonomiskt och personellt och gör det svårare för rektorer att ha en långsiktig bemanning och ekonomi i balans.

² [Säkerhet och krisberedskap vid ett förändrat omvärldsläge - Skolverket](#)

³ Agera tillsammans är en åldersanpassning av Mentorerna i våldsprevention (MPV) som riktar sig till mellanstadiet - [Implementeringsguide för MVP och Agera tillsammans \(mvpsverige.se\)](#)

⁴ [Tryggare Skola - Tryggare Sverige | Tillsammans gör vi skillnad!](#)

⁵ [Handlingsplan för ökad skolnärvaro](#)

Ett analysarbete ska genomföras för att komma fram till skillnaden mellan prognos och utfall när det gäller barnantalet.

Nämnden har beviljat tillstånd för ny fristående förskola i Kräklingbo

I samband med att ägarna av den fristående verksamheten Prästbacken förskola i Kräklingbo aviserat att de avslutar sin verksamhet vid årsskiftet 2023/24 fick nämnden en förfrågan av en ny fristående aktör om att kunna få plats i Kräklingbo skola. Nämnden behandlade ärendet i juni och fattade då beslut om att det fortsatt ska finnas en förskola i Kräklingbo och att den fristående aktören skulle kunna få flytta in i del av skolan under förutsättning att verksamheten klarade en tillståndsprövning. I september lämnade utbildnings- och arbetslivsförvaltningen, på uppmaning av nämnden, en rapport kring förutsättningar att driva förskoleverksamhet i kommunal regi i Kräklingbo. I oktober beslutade nämnden att ge tillstånd för den fristående huvudmannen Kräklingbo Förskola AB med 24 barn. Verksamhetsstarten är planerad till den 1 januari 2024.

Minskat elevantal på Lotsen

Inflödet till Lotsen, den centrala mottagningen för nyanlända skolbarn 6–19 år med ett annat modersmål än svenska, har avtagit under året. Det finns med anledning av detta i dagsläget ingen gruppverksamhet på Lotsen. Personal på Lotsen inom enheten för Modersmål arbetar i stället med att stödja elever på prioriterade grundskolor. Ett exempel är Klinteskolan, som har flest elever från Ukraina.

2.3 Statsbidrag

Statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan

Under 2023 har förskolan beviljats statsbidraget “Kvalitetshöjande åtgärder i förskolan”⁶ som bidrar i arbetet med rätt storlek och sammansättning på barngrupperna, att bibehålla och rekrytera personal och till kompetensutveckling för förskollärare och annan personal. Totalt har förskolan beviljats 11,3 miljoner kronor. Statsbidraget ersätter tidigare statsbidrag “Språkutvecklande arbete”.

Kulturskolan får minskat statligt bidrag

Det nationella utvecklingsbidraget från Statens kulturråd till kulturskolorna, minskades från 200 till 100 miljoner i samband med att statsbudgeten för 2023 antogs. Det har i sin tur betytt en sänkning av tilldelade medel för Gotlands del. För läsåret 2023/24 har Kulturskolan på Gotland erhållit 289 000 kronor, vilket är en signifikant minskning. För läsåret 2021/22 erhöles cirka 1,3 miljoner kronor och för 2022/23 cirka 700 000 kronor. Konsekvenserna av neddragningen kan hanteras under hösten 2023 men kommer att påverka verksamheten från vårterminen 2024. En konsekvens blir bland annat att kön till pianoundervisning, som under 2023 delvis arbetats bort, troligen återigen kommer att växa.

⁶ [Statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan 2023 - Skolverket](#)

2.4 Lokalförsörjning

Nämndens lokalbehovsplan för 2025–2034 har fastställts

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen har under året tagit ett stadigare grepp om lokalfrågorna. Nu finns en lokalbehovsplan för perioden 2025–2034⁷ och inom kort en lokalförsörjningsplan med ett längre perspektiv och skarpare prioriteringar. Några delar lyfts här som särskilda händelser.

Arbetet med nya Alléskolan och förskolan i Väskinde fortskrider enligt planerna. Skolledning har påbörjat arbetet med hur de ska arbeta i de nya lokalerna från hösten 2024.

Vakanta lokaler är mycket viktig strategisk tillgång för att Region Gotland och förvaltningarna ska ges möjlighet att vara mer flexibla. Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen har flertalet pågående och kommande underhållsprojekt och även nybyggnationer där tillgången till evakueringslokaler är avgörande. Det finns även behov av att utöka eller att minska verksamheter som behöver tas hänsyn till. Det är inte en helt enkel ekvation och det kommer att ställa stora krav på flexibilitet inom såväl organisation som lokalnyttjandet.

Stor lokalbrist för flera enheter i grundskolan

De anpassade skolformerna har akuta lokalbehov då inflödet av elever ökar. Behov finns på varje skola där den anpassade skolan har elever och det är stort behov även av fritidslokaler då efterfrågan av anpassat fritidshem också ökar. I dagsläget kan anpassad skola inte ta emot alla aktuella elever. Eleverna behöver i stället integreras i den ordinarie verksamheten, vilket inte är bra ur ett elevperspektiv.

Gotlands resursskola behöver mer utrymme och för att kunna ta emot fler elever öppnas därför en filial i Vänge till höstterminen 2023. Del av lokaler på Lövsta resursskola kommer inte finnas tillgängliga från december 2023 och det är i dagsläget inte klart med ersättningslokal.

2.5 Lokala satsningar (pågående utvecklingsarbete)

Förskolan satsar på jämlik hälsa

Under hösten så har det varit uppstart av samarbetet runt ett forskningsprojekt med Uppsala universitet. Forskningsprojektet heter "Barns ojämlika villkor för hälsa" och är enligt en kanadensisk modell, EDI - Early Development Instrument⁸, där man bedömer barn individuellt vid 5 års ålder kring olika livsstilsfaktorer. Nämnden har tre förskolor som är med som de enda förskolorna i Sverige; Ängens förskola, Vitkålens förskola samt Stenkyrka förskola. Första mätningen kommer att ske under våren 2024.

⁷ [Lokalbehovsplan BUN 2025-2034](#)

⁸ [Early Development Instrument | EDI \(offordcentre.com\)](#)

Grundskolans rektorer tar ett samlat grepp

I slutet av året har grundskolans rektorer enats om en modell för att tydliggöra avdelningens systematiska kvalitetsarbete. De fyra nämndmålen tillsammans med Skolinspektionens fyra granskningsområden (rektors ledarskap, trygghet och studiero, undervisning, betyg och bedömning) utgör navet i arbetet. Varje granskningsområde ska utmynnas i två till tre fokuspunkter. För trygghet och studiero är dessa; relationer, fria tiden (allt som inte är lektioner) och samsyn kring arbetet med kränkande behandling.

Grundskolan har flera pågående utvecklingsområden

Grundskolan att satsa på kompetenshöjande insatser avseende språk och kunskapsutvecklande arbetssätt för alla lärare under åren 2023–2025 - en satsning som finansierats av Skolverket. Grundskolans analys av resultat och screeningar ligger bakom hur denna satsning utformats framåt. Den nyligen publicerade PISA-rapporten⁹ visar att satsningen ligger rätt i tiden. Även utbildning till svenska som andra språklärare (SVA) ingår i kompetensutvecklingssatsningen.

Efter utvärdering har ett förvaltningsövergripande beslut fattats om att samverkanspiloten 'FOSSAM' mellan socialförvaltningen, hälso- och sjukvårdsförvaltningen och utbildnings- och arbetslivsförvaltningen, övergår till permanent verksamhet från och med hösten 2023.

Åtta skolor deltar i projektet Lika-Olika¹⁰. Norra Gotlands skolor startade i juni 2023. Utvecklingsprojektet pågår under tre år. Fokus ligger på att göra förflyttningar kring egna värderingar, fördomar, attityder, konsekvenstänk, beteenden, självkänsla och mycket mer. Ytterst handlar det om att skapa tolerans för varandras olikheter.

Arbetet med rörelse och hälsa i skolan fortsätter och utvecklas. Skol-IF¹¹, samarbete med SISU och GoFar (rörelse på recept för barn) är satsningar som genomförs på flera skolor. Barn- och elevhälsans fysioterapeut bidrar också med tips och idéer om hur skolan kan få in mer rörelse för eleverna.

3 Förväntad utveckling

Omvärlden påverkar alltmer

Flertalet händelser i vår omvärld, såväl nationellt som internationellt, visar på att det finns ett behov av att utbildnings- och arbetslivsförvaltningen ökar och intensifierar arbetet kring säkerhets- och beredskapsfrågor. Krig i vår omvärld, det försämrade säkerhetsläget, skjutningarna i Sverige och rekryteringen av unga in i kriminalitet gör att förvaltningen måste ta höjd för ökad oro och intensifiera det brottsförebyggande arbetet genom förebyggande insatser. Utbildningsinsatser kring pågående dödligt våld (PDV) och hot och våld har genomförts under året, men behöver utvecklas. Handlingsplaner behöver skrivas och olika säkerhets- och inrymningsövningar genomföras.

⁹ [PISA: internationell studie om 15-åringars kunskaper i matematik, naturvetenskap och läsförståelse - Skolverket](#)

¹⁰ [Lika Olika - Region Gotland](#)

¹¹ [För Skol-IF | Svenska Skolidrottsförbundet](#)

Lagen om kommunernas ansvar för brottsförebyggande åtgärder som trädde i kraft den 1 juli 2023¹², ökar behovet av samarbete mellan myndigheter, samhällsaktörer och övriga förvaltningar.

Bedömningen utbildnings- och arbetslivsförvaltningen gör är att det finns ett behov av att rekrytera och bemanna förvaltningen med en funktion som har ansvar och kompetens för säkerhets- och beredskapsfrågor. En säkerhets- och beredskapsansvarig kan vara avgörande för att hantera risker och skydda människor och organisation, samt för att säkerställa en effektiv reaktion på säkerhetsshot och incidenter. Genom att ha en dedikerad person med kunskap och expertis inom säkerhetsområdet har vi möjlighet att förebygga problem och minimera konsekvenserna av oönskade händelser.

Rekryteringsläget utmanar

Grundskolan har fortsatt svårt att bemanna skolorna med behöriga lärare. Särskilt svårt är att få behöriga lärare i årskurs 7–9 samt lärare i praktiskt estetiska ämnen. Lärare i fritidshem är också en svårrekryterad grupp med få behöriga sökande. Bristen på lärare i svenska som andraspråk (SVA) är stor. Rekryteringsinsatser pågår löpande och även insatser för att locka medarbetare till att utbilda sig till SVA-lärare.

Förskolan arbetar också strategiskt med att analysera insatser inom rekrytering. Nya grepp tas kring olika tjänster och i dagsläget får fler förskoleområden pedagogiska utvecklare som stöd där det är bristande kompetens med låg tillgång till förskollärare och utbildade barnskötare.

Framgent är det få studerande även på förskolläraryrket på lärarutbildningen, Uppsala Universitet Campus Gotland, vilket innebär att det även är ett dåligt tillflöde av nya förskollärare. Det innebär att vi också framåt måste kroka arm och kraftsamla för att nå målpuffyllelse och framgång inom nämndens mål 2024-2027 om att öka andelen behörig personal i verksamheterna.

Behovet av Barn- och elevhälsans kompetenser i skolan är stort och ytterligare förstärkning efterlyses ute på skolenheterna. Barn- och elevhälsans samtliga professioner är svårrekryterade. Nationellt fortsätter den självrapporterade psykiska ohälsan och stillasittandet att öka enligt senaste rapport från Folkhälsomyndigheten¹³, Gotland utgör inget undantag. Fortsatt är det en utmaning att hinna med den del av det lagstiftade uppdraget som gäller att främst arbeta hälsofrämjande och förebyggande, även om Barn- och elevhälsan tagit flera kliv i positiv utveckling de senaste åren gällande detta.

Svårigheter att nå en ekonomi i balans för grundskolan

Den grundläggande utmaningen för den kommunala grundskolan med att få ekonomi i balans botten i nuvarande kommunala skolorganisation med många små geografiskt spridda skolenheter över ön med ett mindre antal elever än vad som går att driva under goda ekonomiska förutsättningar. Med anledning av detta, tillsammans med bristen på

¹² [Kommuner mot brott - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](https://www.bra.se)

¹³ [Varför har den psykiska ohälsan ökat bland barn och unga i Sverige? \(folkahalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se) och [Att inte bara överleva utan att faktiskt också leva – En kartläggning om ungas psykiska hälsa – Kortversion \(folkahalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

behöriga lärare, kommer nämnden under 2024 och framåt behöva fortsätta diskussionerna kring skolorganisationen.

Andra omständigheter som försvårar det ekonomiska läget för grundskolan är ett ökat antal elever i behov av särskilt stöd, en ökad psykisk ohälsa hos elever och en minskad tilldelning av statsbidrag.

Rektorerne beskriver åter behovet av att ha ett verksamhetsnära ekonomistöd.

Stabilare ekonomi för förskolan om statsbidragen blir oförändrade

Förskolan Gotland arbetar fortsatt med sikte på en verksamhet med stabil ekonomi. Beräkningar för barnantal under de kommande fem åren visar att antalet barn kommer att minska med cirka 3,5 procent, vilket innebär ett ekonomiskt bortfall på cirka 1,3 miljoner kronor per år. I och med ett minskat barnantal kan vissa förskoleområden behöva anpassa antalet avdelningar och medarbetare.

Statsbidrag bidrar till en stabilare ekonomi som kan se till att antal barn per årsarbetare inte fortsätter att öka för de områden som redan är tungt belastade. Under de kommande åren är statsbidrag ett måste om Förskolan Gotland ska kunna hålla en budget i balans.

Kulturskola för alla

Nämnden har under året låtit utreda förutsättningarna för att införa avgiftsfri undervisning inom Kulturskolan Gotland. Utredningen visar att kulturskolan främst nyttjas av elever till föräldrar med akademisk utbildning eller på andra sätt välbeställda eller kulturintresserade föräldrar. Det här gäller även nationellt. Beslutet efter utredningen blev att ekonomiska förutsättningarna för en avgiftsfri kulturskola saknas i dagsläget. Frågan lär återkomma. Ur Kulturskolans perspektiv skulle borttagandet av avgifterna välkomnas.

Chefsstödet behöver utvecklas

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen anser att frågan om chefsstöd inom Region Gotland bör belysas ur ett kvalitets- och likvärdighetsperspektiv, en genomlysning av hur våra resurser används på bästa sätt och hur vi uppnår bästa kvalitet på det arbete som ska utföras.

Förvaltningsledningen kommer behöva lyfta dessa frågor till egen diskussion och vidare till både koncernledning och berörda nätverk.

Det behövs ett samlat grepp kring barn- och utbildningsnämndens lokal- och investeringsbehov

Det är stort fokus på lokalfrågor i barn- och utbildningsnämndens verksamheter. Lokalbehovsplanen¹⁴ är beslutad och nu skrivs en lokalförsörjningsplan inför kommande 10-årsperiod, för ett långsiktigt perspektiv på lokalbehoven. Med anledning av att kommande elevtal förväntas minska, minskar också behoven av nya skollokaler. En hårdare prioritering behöver därför göras och samtal föras om samnyttjande med övriga förvaltningar. Förutsatt att det går att ersätta nuvarande paviljongslösning med ny byggnad

¹⁴ [Lokalbehovsplan BUN 2025-2034](#)

på befintlig skolfastighet i Västerhejde finns inte i närtid behov av en ny skola för upptagningsområde Visborg, Vibble och Västerhejde. Idrottshall i Roma och i Visby är prioriterat liksom lokaler för eleverna i den anpassade skolan, Gotlands resursskola och förskolan för multifunktionsnedsatta. Ett samlat grepp behövs även kring Solbergaområdet.

Frånvarande elever måste tillbaka till skolan

Trots att ny handlingsplan för ökad närvaro nu är implementerad på alla kommunala grundskolor på Gotland och att flera olika insatser görs så finns det fortfarande elever som har problematisk skolfrånvaro. Skola och elevhälsa måste vässa det förebyggande arbetet när det gäller upptäckt och tidiga insatser, men också kring det trygghetsskapande arbetet. Satsningen på Högbyskolan och Klinteskolan med Early Warning System har gett resultat för elevers närvaro, trygghet och trivsel. Meritvärden i årskurs 9 på båda skolorna har ökat - vilket är mycket glädjande. Tidiga insatser i samarbete med elevhälsa, vårdnadshavare och andra aktörer som socialtjänst, första linjen och barn- och ungdomspsykiatri (BUP) samt habilitering är det effektivaste skyddet mot problematisk skolfrånvaro och motverka psykisk ohälsa.

4 Måluppfyllelse samhällsperspektivet

Den samlade bedömningen är att nämndens verksamheter i hög utsträckning uppnår de regionala målen. Gotland har bra förskolor och skolor, en mycket väl fungerande sammanhållen särskola och en attraktiv kulturskola. Statistiska centralbyråns medborgarundersökning visar att gotlänningarna ger högt betyg till skolan¹⁵. Över tid har kunskapsresultaten i skolan varit stigande och något bättre jämfört riket. Trenden bröts 2023 då resultaten sjunkit något och är nu i paritet med rikets.

Under tidsperioden har rapporten ”Regionernas kamp”¹⁶ släppts och där bekräftas bilden av relativt god måluppfyllelse. Region Gotland är på plats 96 av landets 290 kommuner. Det är ett bra resultat.

Det finns utmaningar med att bibehålla och öka god kvalitet och goda resultat. De två största utmaningarna för nämndens verksamheter är kompetensförsörjningen - inte minst när det gäller att hitta behöriga lärare - och ekonomin. Grundskolans organisation med många enheter gör det svårt för dem att nå en budget i balans. Utbyggnaden av den fristående skolan påverkar också grundskolans ekonomi avsevärt.

Omvärldens påverkan har ökat under perioden. Coronapandemin, kriget i Ukraina, ökande gängkriminalitet och ett helt nytt säkerhetspolitiskt läge påverkar nämndens verksamheter. Svallvågorna av pandemin pågår fortfarande och det är oklart hur mycket åren med Covid-19 egentligen påverkat, både resultatmässigt och i fråga om arbetsmiljö och mående. Kriget i Ukraina gör att nämndens verksamheter tar emot flyktingar och att kostnader har stigit.

¹⁵ [Medborgarundersökningen om förskola och skola - Kolada](#)

¹⁶ [Regionernas kamp 2023 - Robusthet i praktiken | WSP](#) - ”Regionernas kamp” är en årlig rapport som sammanställs av teknikonsultföretaget WSP. I rapporten rankas Sveriges kommuner utifrån en mängd parametrar och visar hur rustad kommunen är för framtiden och yttre förändring.

Fokus på brottsförebyggande insatser har intensifierats.

Utifrån ovanstående så finns det stora förväntningar på att nämndens verksamheter ska lösa de komplexa samhällsutmaningar som kommun och region står inför. För samhället ses skola och utbildning som investeringar i utveckling och välbefinnande. Att klara av grundskolan och få behörighet till gymnasiet ger förutsättningar för ett gott liv och motverkar ett ekonomiskt och socialt utanförskap. För att den gotländska skolan ska kunna möta de ökande förväntningarna, och fortsatt vara i framkant, behövs en förståelse att detta är avhängigt vilken ekonomisk förutsättning som ges.

Social hållbarhet

För Region Gotland innebär social hållbarhet att bygga ett tryggt och öppet samhälle för invånare och besökare. Ett jämlikt och jämställt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa. Gotland är en ö som präglas av en mångfald av uttryck och ett rikt kulturliv. En plats där människor känner tillit och förtroende för samhället och varandra samt känner sig delaktiga i samhällsutvecklingen. Ett socialt hållbart samhälle som tål påfrestningar, är anpassningsbart och förändringsbenäget. Samhället ska tillgodose alla människors grundläggande behov, säkerställa de mänskliga rättigheterna, bidra till att alla människor är inkluderade samt anpassas och utformas utifrån de grupper som har störst behov.

Mål	Bedömning
01. Alla fullföljer gymnasiet och har förutsättningar för ett livslångt lärande	Delvis uppfyllt
<p>Förskolan beskriver vikten av tidiga insatser och samverkan kring barn som behöver stöd, språkets betydelse, tillgängliga lärmiljöer, kontinuitet i ledarskapet på alla nivåer, övergångar och samarbete med grundskolan.</p> <p>Grundskolan beskriver en rad insatser med fokus på språkutvecklande arbetssätt, till exempel Skriva sig till lärande (STL) och språk och kunskapsutvecklande arbetssätt (SKUA)¹⁷. Läs och skriva är grundförutsättningar för fortsatt utbildning och ett gott liv.</p> <p>Avdelningarnas analys visar också att aktiviteter kring övergångar och uppföljning skolplikt har varit viktiga för arbetet med att få tillbaka elever som inte kommer till skolan. Man är också tydlig med att aktiviteterna måste fortsätta. Planer finns men implementering och uppföljning för likvärdighet återstår.</p> <p>Hur har det gått?</p> <ul style="list-style-type: none"> • 100 procent av eleverna i den anpassade gymnasieskolan har fullständiga betyg i sin skolform • 82,6 procent av eleverna i årskurs 9 är behöriga till ett yrkesförberedande program på gymnasiet. Det är ett något sjunkande resultat men i paritet med riket. Flickor har ett högre resultat än pojkar. • 90 procent av elever och föräldrar i Kulturskolan är nöjda med verksamheten 	
Mål	Bedömning
02. Befolkningen har likvärdiga förutsättningar för en god och jämlik hälsa och alla barn har goda uppväxtvillkor	Delvis uppfyllt
<p>Verksamheterna har ett grunduppdrag att arbeta för ökad kvalitet och likvärdighet för alla barn och elever och det är ett ambitiöst antal aktiviteter som redovisas. Förskolan skriver om arbetet med genus och jämställdhet, rutiner kring orosanmälan och satsning på medarbetares hälsa. Kulturskolan beskriver arbetet för att nå de underrepresenterade grupperna.</p>	

¹⁷ [Språkutveckling - Region Gotland](#)

Barn- och elevhälsan har en stor verktygslåda för främjande och förebyggande arbete. Avdelningen lyfter också samarbetet med barn- och ungdomspsykiatri, socialtjänsten, barn- och ungdomsmedicinsk mottagning och barnhabiliteringen som framgångsrik och helt avgörande. Tvärprofessionell genomgång av de nya delarna i läroplanen gällande sexualitet, samtycke, relationer har genomförts under året.

- 67 procent av eleverna i årskurs 8 skattar att de mår bra eller mycket bra. Här finns en oroande skillnad, pojkar (83 procent) skattar sin hälsa mycket högre än flickor (51 procent). Mot bakgrund av att flickor lyckas bättre när det gäller betyg och behörighet till gymnasiet så är det här något att fortsatt arbeta med. Vi har till del kunskap om vad som ligger bakom siffrorna.
- I årskurs 4 ser det bättre ut. Här skattar 87 procent av eleverna att de mår bra eller mycket bra. Skillnaden mellan pojkar och flickor är marginell. Flickornas resultat har däremot förbättrats avsevärt sedan 2020, medan pojkarna ligger på ungefär samma nivå.

Mål	Bedömning
03. Gotland har god beredskap och förmåga att hantera samhällsstörningar	Delvis uppfyllt

Centralt har utbildnings- och arbetslivsförvaltningen reviderat krisplaner och av naturliga skäl haft anledning att utveckla arbetet i krisledning, men arbete återstår. Förvaltningen har behov av att höja kompetensen inom risk- och incidenthantering, arbeta med förebyggande åtgärder, ha kunskap om lokalernas status gällande skalskydd samt följa lagkrav. För närvarande saknar förvaltningen tillräcklig kompetens och bemanning inom säkerhets- och beredskapsområdet och av den anledningen är ett nära samarbete med regionstyrelseförvaltning, länsstyrelse och andra förvaltningar inom regionen avgörande.

Ekonomisk hållbarhet

För Region Gotland innebär ekonomisk hållbarhet att skapa tillväxt på ett balanserat sätt i nyttjandet av resurser. Genom ökad attraktionskraft, höjd utbildningsnivå, innovativa idéer och samverkan skapas förutsättningar för tillgång till arbetskraft med rätt kompetens på lång sikt och därmed en ekonomisk tillväxt.

Vidare är ett bra näringslivsklimat, goda kommunikationer, tillgång till ett varierat utbud av bostäder och en väl utbyggd infrastruktur viktiga förutsättningar för att hela Gotland ska fortsätta att utvecklas positivt och nå en ökad befolkningsmängd.

Mål	Bedömning
04. Ökad befolkning i arbetsför ålder	Delvis uppfyllt

Arbetet med målet består för nämndens verksamheter i att hålla en så god kvalitet att människor vill leva och bo på Gotland. Att delta i tvärsatoriella nätverk blir allt viktigare för ett gemensamt ansvar för att nå förflyttning mot målet.

Region Gotland har under 2023 utarbetat ett nytt arbetssätt inom lokalförsörjning¹⁸. En god framförhållning i planeringen av lokaler är angelägen för regionens och utbildnings- och arbetslivsförvaltningens framtida investeringsbehov och samlade lokalkostnader. Det är av stor relevans att den strategiska planeringen av lokalförsörjningen är aktiv och effektiv. En grundlig lokalplanering med analyserade behov och väl underbyggda underlag är av stor vikt för att uppnå regionens mål om långsiktighet i lokalplanering och att hitta synergier för att effektivisera lokalanvändningen. En väl fungerande lokalförsörjningsprocess ger väl fungerande lokaler och bidrar på så sätt till god arbetsmiljö och god samhällsutveckling.

Mål	Bedömning
05. Det finns goda förutsättningar för att starta, driva och utveckla hållbara företag på hela Gotland	Delvis uppfyllt

¹⁸ [Regiongemensam lokalförsörjningsplan 2023-2027](#)

Entreprenöriellt lärande och Ung Företagsamhet (UF), det vidgade uppdraget för studie- och yrkesvägledare och Kulturskolan bidrar på olika sätt till att bredda elevernas syn på fortsatta val i livet.

Mål	Bedömning
06. Det finns goda förutsättningar för ett offensivt bostadsbyggande över hela ön	Delvis uppfyllt

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen har successivt förbättrat samarbetet med samhällsbyggnadsförvaltningen och teknikförvaltningen. När samverkan och samarbete kontinuerligt utvecklas, som det gör i nuläget, ger det goda förutsättningar för att bedriva likvärdig och kvalitativ verksamhet – som sin tur bidrar till Gotlands utveckling.

Ekologisk hållbarhet

Region Gotlands arbete ska möjliggöra för boende, besökare och verksamheter på Gotland att bli klimatneutrala, i linje med nationella mål baserade på FN:s Parisavtal. Det innebär kontinuerliga utsläppsminskningar av växthusgaser genom omställning till förnybar energi och energieffektivisering. Vidare ska Region Gotland arbeta för ett rent grundvatten och en levande Östersjö samt bidra till giftfria kretslopp. Den cirkulära ekonomins betydelse ska öka och naturen ska brukas så att ekosystemtjänsterna värnas och öns biologiska mångfald säkras.

Mål	Bedömning
07. Gotlands klimatavtryck minskar	I hög grad uppfyllt

Varje arbetsplats/skola arbetar för att tillsammans med medarbetare, barn, elever och deltagare minska klimatavtryck och medvetandegöra människans påverkan på miljön. Den svenska skolan berörs i olika delar av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 och ryms inom de olika skolformernas läroplaner. Kontinuerligt arbete höjer medvetandegraden successivt. Detta innebär att utbildnings- och arbetslivsförvaltningen bidrar till måluppfyllelsen i ett mer förebyggande och långsiktigt perspektiv och individen påverkas i det vardagliga.

Sopsortering och kretslopp är i dag en mer naturlig del i skolornas vardag och kan ofta kopplas till undervisningssituationer. Möten och utbildningar sker i dag oftare digitalt för att minska klimatpåverkan genom förflyttningar.

Omhändertagande av dagvatten beaktas i alla planerade och pågående projekt, i någon form. Vid nyproduktion och större periodiskt underhåll (PU) tas hänsyn till vatten- och energifrågor enligt de policys som Region Gotland utarbetat samt gällande regler i BBR (Boverkets Byggregler).

Medvetenheten kring val av material är i dag högre. Arbete med giftfri förskola har tidigare genomförts och arbetet genomförs nu även inom anpassad skola, grundskola och fritidshem, utifrån framtagna handlingsplaner.

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen delar ut Vasallens miljö- och undervisningsstipendium två gånger per år. Ett stipendium som bidrar till att förverkliga undervisnings- och/eller projektidéer inom natur- eller miljöundervisning i vid bemärkelse. Stipendiet är ytterligare ett verktyg för att öka miljöintresset och nå en högre måluppfyllelse. Senaste mottagare av stipendiet; hösttermin 2023 är Polhemskolan som även har en särskild inriktning att arbeta med de globala målen.

Mål	Bedömning
08. Tillgången till vatten av god kvalitet är långsiktigt säkrad	I hög grad uppfyllt

Svenska skolan berörs i olika delar av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Miljöundervisning och lärande för hållbar utveckling är inskrivna i läro-, kurs- och ämnesplanerna och kontinuerligt arbete höjer medvetandegraden successivt. Miljö och hållbar utveckling är inte ett eget ämne i grundskole- och gymnasieutbildningen, utan tanken är att miljö- och hållbarhetsperspektiven jämte de historiska, internationella och etiska perspektiven ska genomsyra all undervisning oberoende av kurs eller ämne. Detta innebär att utbildnings- och arbetslivsförvaltningen bidrar till måluppfyllelsen i ett mer förebyggande och långsiktigt perspektiv och individen påverkas i det vardagliga. Pandemin har ytterligare tydliggjort och medvetandegjort medarbetare, barn, elever, deltagare och ungdomar om vattnets betydelse för människan, naturen och samhället.

Omhändertagande av dagvatten beaktas i någon form alla planerade och pågående projekt. Vid nyproduktion och större periodiskt underhåll (PU) tas hänsyn till vatten- och energifrågor enligt de policys som Region Gotland utarbetat samt gällande regler i Boverkets byggregler (BBR). Flertalet skolor är även mycket aktiva inom området och involverar gärna eleverna i det arbetet.

Mål	Bedömning
09. Hållbara val bidrar till ansvarsfullt samhällsbyggande som minskar belastningen på ekosystemen	I hög grad uppfyllt

Målet rymms inom de olika skolformernas läroplaner och kontinuerligt arbete höjer medvetandegraden successivt. Detta innebär att utbildnings- och arbetslivsförvaltningen bidrar till förändring, förbättring och måluppfyllelse i ett mer förebyggande och långsiktigt perspektiv men påverkar även individen i det vardagliga

Medvetenheten kring val av material är i dag relativt hög. Alla inköp görs utifrån hållbarhet och att de ska vara godkända från leverantörerna utifrån gällande krav. Inköp av möbler görs gemensamt så att alla skolor kan underlätta att samverka kring möbler när behoven växlar. Möblerna cirkulerar även vilket innebär att det blir ett återbruk.

Möjligheten att låna elcyklar eller biogasbil för att transportera sig bedöms bidra till ökad medvetenhet och ökad måluppfyllelse dock är detta val inte möjligt för utbildnings- och arbetslivsförvaltningens alla delar.

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningens försörjningsenhet samverkar med teknikförvaltningen gällande periodiskt underhåll, ny- och ombyggnationer. Förvaltningens centrala digitaliseringsgrupp samverkar med RSF-Digitalisering och vid varje upphandling och genomförande tas hållbarhetsaspekter i beaktande.

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen har att förhålla sig till regionens uppsatta upphandlingsregler. Vi säkerställer våra egna och regionens krav i samband med de projekt som vi är delaktiga i, för att uppfylla de lagkrav som finns. Det är mycket viktigt att den centrala förvaltningen kontinuerligt jobbar med upphandlingsfrågor för att utvecklas kontinuerligt och höja måluppfyllelsen ytterligare.

5 Måluppfyllelse verksamhetsperspektivet

Under perioden har flera insatser för att hålla hög kvalitet inom verksamhetsperspektivet genomförts. Prioriterade aktiviteter pågår löpande och avdelningarna arbetar hela tiden aktivt för att öka måluppfyllelsen. Webbtillgänglighet och enkätverktyg utvecklas, vissa översätts till flertalet språk. Utbildnings- och arbetslivsförvaltningens övergripande kommunikationsstrategi¹⁹ implementerades under läsåret 2022/23.

Den nya lärplattformen Unikum har införts för skolformer inom barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde under 2023.

Medarbetarundersökningen för utbildnings- och arbetslivsförvaltningen visar på goda resultat. Det finns en tillitsbaserad kultur, delaktigheten i beslut är goda, engagemanget är väldigt högt och medarbetarna har koll på målen, varför vi går till jobbet och vem vi är till för. Fortsatt måste de låga siffrorna gällande stress och bristande stöd till chefer tas på allvar. De stressrelaterade frågorna i medarbetarenkäten 2023 har backat och ligger relativt lågt för hela utbildnings- och arbetslivsförvaltningen. Upplevelsen av att ha förutsättningar för att göra ett bra jobb har försämrats. Drygt var femte medarbetare uppfattar sig inte ha en rimlig stressnivå i arbetet, medan endast var tredje chef anser att de har en rimlig stressnivå.

Nämndens verksamheter har inte lyckats kompetensförsörja trots ett aktivt och strategiskt arbete med kompetensförsörjningsplanen²⁰.

¹⁹ [Övergripande kommunikationsstrategi för utbildnings- och arbetslivsförvaltningen](#)

²⁰ [Kompetensförsörjningsplan för utbildnings- och arbetslivsförvaltningen](#)

Kvalitet

För Region Gotland innebär kvalitet att vi skapar värde tillsammans med dem vi är till för. Regionens processer är värdeskapande, effektiva, rättssäkra, transparenta, och förebyggande. De bidrar därmed till social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

För att klara utmaningarna i välfärden är regionen en modig organisation med ett intensifierat utvecklingsarbete genom systematiskt kvalitetsarbete, ständiga förbättringar, digitalisering, innovationer och förnyelsesprång.

Mål	Bedömning
10. Alla som nyttjar Region Gotlands tjänster upplever att det är lätt att komma i kontakt med berörd verksamhet inom regionen	I hög grad uppfyllt
<p>Prioriterade aktiviteter pågår löpande och avdelningarna arbetar hela tiden aktivt för att öka målpuffyllelsen.</p> <p>Rutiner för bemanning är etablerat.</p> <p>Utbildning inom webbtillgänglighet och regionens mallar görs men behöver kontinuerligt följas upp och utvecklas.</p> <p>Inom utbildnings- och arbetslivsförvaltningens enkätverktyg utvecklas och distribueras enkäter kontinuerligt. Vissa översätts till flertalet språk.</p> <p>Ny lärplattform för skolformer inom barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde har införts under 2023. Arbetet med delaktighet, likvärdighet och samverkan kopplat till undervisning och information till elever och vårdnadshavare är med anledning av införandet inne i ett förbättrings- och utvecklingsarbete.</p> <p>Servicemätningens resultat redovisas med tillhörande analys och förbättringsåtgärder för förvaltningsledning och nämnder årligen. Därefter går det vidare till avdelningar för att ta fram åtgärder för förbättring.</p> <p>För ytterligare förflyttning mot målet behöver utbildnings- och arbetslivsförvaltningen utveckla fler e-tjänster och i och med detta även arbeta med kompetensutveckling och fler arbetsinsatser kring processkartläggning. För att utveckla e-tjänster på andra språk än svenska bör arbetet ske regiongemensamt då det framkommit att e-tjänsteplattformen i dag inte är utformad för att enkelt kunna översätta e-tjänster till flertalet språk. Bedömningen från förvaltningen är att det bör upprättas ett mindre regionövergripande projekt för att utveckla möjligheten att tillhandahålla e-tjänster på flera språk för ökad tillgänglighet.</p>	

Mål	Bedömning
11. Alla som nyttjar Region Gotlands tjänster kan vara medskapande och blir respektfullt bemötta	Delvis uppfyllt
<p>Utbildnings- och arbetslivsförvaltningens övergripande kommunikationsstrategi²¹, som implementerades under läsåret 2022/23, har genomgått en första utvärdering. Strategin är ett komplement till regionens kommunikationspolicy och övriga regiongemensamma riktlinjer kring kommunikation och skall ge ramar, vägledning och verktyg för chefer och medarbetare inom förvaltningen och medarbetare med kommunikationsuppdrag.</p> <p>Utvärderingen visar att fortlöpande utvärdering och uppföljning av den gemensamma kommunikationsstrategins implementering behövs. För att öka samarbeten och för att säkerställa enhetlig kommunikation behöver utbildnings- och arbetslivsförvaltningen fortsätta arbetet med att förankra och förtydliga syftet med den gemensamma kommunikationsstrategin samt ge avdelningarna stöd i det arbetet.</p> <p>Region Gotland och i förlängningen även utbildnings- och arbetslivsförvaltningen behöver utveckla e-tjänster på andra språk än svenska. Arbetet bör här ske regiongemensamt då det framkommit att e-tjänsteplattformen i dag inte är utformad för att enkelt kunna översätta e-tjänster till flertalet språk. Bedömningen från förvaltningens sida är att det bör upprättas ett regiongemensamt projekt för att utveckla möjligheten att tillhandahålla e-tjänster på flera språk för ökad tillgänglighet. För närvarande har ingen uppdraget att utveckla e-tjänster på andra språk än svenska.</p>	

²¹ [Övergripande kommunikationsstrategi för utbildnings- och arbetslivsförvaltningen](#)

Mål	Bedömning
12. Hög kvalitet och effektiva processer i verksamhet och tjänster säkras genom ständiga förbättringar, digitalisering, innovation och förnyelsesprång	Delvis uppfyllt

Arbetet utvecklas och måluppfyllelsen ökar efterhand. Utfallet varierar inom avdelningarna men det som bidrar är bland annat att kunskaperna och intresset för att utveckla verktyg tillsammans med sina kollegor och att initiera planera och driva och följa upp utvecklingsprocesser ökar inom utbildnings- och arbetslivsförvaltningen. Både genom det lokala systematiska kvalitetsarbetet och övergripande inom den centrala förvaltningen. Att personal får möjligheter till kompetenshöjande insatser, vara delaktiga och medbestämmande, leda och delta i mindre projekt, arbeta med processkartläggning, forma rutiner och sedan genomföra ett kollegialt lärande har här en avgörande betydelse. Arbetsgrupper kan formas och även mindre utvecklingsprojekt. Styrkan i att arbeta tillsammans får inte underskattas, samt betydelsen av att ansvarig chef ges möjlighet att följa upp idéer och behov samt prioritera och tid och resurssätta utvecklingsarbetet för att kunna besluta och ge mandat framåt.

Exempel;

- Försörjningsansvariga inom utbildnings- och arbetslivsförvaltningen har infört EasIt/funktionsbrevlåda för att utveckla arbetet och underlätta för chefer och det egna arbetet.
- Riktlinjerna för lärplattform förskola och för grundskola framtagna; Tydliggör processer och funktioner när det gäller kunskaper och bedömning. Lättare för medarbetarna att tänka, utveckla och arbeta systematiskt med lärandet för barnen.
- Flertalet resultat- och statistikrapporter har förbättrats. Befintliga rapporter uppdateras och förbättras löpande. Nya rapporter skapas efter behov. Arbetet bidrar starkt till skolformernas och utbildnings- och arbetslivsförvaltningens utveckling av förmågan till god analys och uppföljning.
- Lansering av nya gotland.se genomförs preliminärt i december 2023.
- Förskolans förste förskollärare har en påvisad effekt på ökad kunskap och medvetenhet hos förskolans medarbetare. Förste förskolläraarnas nätverk har ökat det kollegiala lärandet vilket skapar en gemensam helhetssyn för medarbetarna.
- Utveckling av uppföljning av genomströmning inom introduktionsprogrammen (IM) inom gymnasiet. Ökad och förbättrad datainsamling som sedan sammanställts i system för personal och rektor inom IM att arbeta vidare med.

Medarbetare

Region Gotland är en modig organisation som klarar omställning och förändring. Vi är en tillitsbaserad organisation där engagerade ledare och medarbetare är avgörande för att nå resultat för dem vi är till för. Medarbetarna upplever ett gott ledarskap präglad av dialog och förankring. Alla ser sin del i helheten och bidrar aktivt till positiva resultat i verksamheten. Vi är tillsammans goda ambassadörer för Region Gotland.

Mål	Bedömning
13. Region Gotland präglas av en tillitsbaserad kultur	Delvis uppfyllt

Resultatet av medarbetarundersökningen 2023 för hela utbildnings- och arbetslivsförvaltningen visar på höga värden för frågor som kan kopplas till upplevelsen av en tillitsbaserad kultur. 88 procent bekräftar påståendet "min närmaste chef visar förtroende för mig som medarbetare" och 89 procent bekräftar påståendet "min närmaste chef ger mig förutsättningar att ta ansvar i mitt arbete". 88 procent anser dessutom att chefen involverar medarbetarna då beslut fattas som påverkar arbetsplatsen.

Vad gäller delaktiviteten att stärka verksamhetsperspektivet i processer som rör beslut och utvecklingsinsatser, har avdelningen stöd och utveckling under 2022 - 2023 gjort en kartläggning och en behovsanalys av chefs- och ledningsstöd. En bakomliggande tanke i kartläggningen är att en tillitsbaserad organisation bygger på att det finns ett tillräckligt chefsstöd, både ur ett kvalitets- och ett likvärdighetsperspektiv, som ger förutsättningar för en önskad organisationskultur. Slutsatsen i rapporten är att det organiserade chefsstöd som finns, främst inom regionstyrelseförvaltningen men också centralt inom utbildnings- och arbetslivsförvaltningen, inte motsvarar chefernas behov och förväntningar. Frågan om chefsstöd bör ha ett fortsatt fokus, både inom den egna förvaltningen och övergripande inom Region Gotland.

Mål	Bedömning
-----	-----------

14. Region Gotland lyckas kompetensförsörja genom aktivt och strategiskt arbete	Delvis uppfyllt
---	-----------------

Kompetensförsörjningsutmaningen påverkar stora delar av barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde, framför allt har grundskolans enheter svårt att rekrytera behöriga lärare i tillräcklig omfattning. Detta gäller särskilt skolenheterna utanför Visby och då främst högstadieskolorna, som tydligt märker av den krympande marknaden. Men även bristen på legitimerade lärare i fritidshem är påtaglig - ungefär hälften av fritidshemsavdelningarna saknar idag en legitimerad lärare. Förväntningarna gällande lönenivåer påverkar dessutom rekryteringsmöjligheterna. Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen arbetar aktivt med ett antal aktiviteter inom ramen för kompetensförsörjningsplanen²². Förutom att attrahera nya medarbetare på en begränsad marknad, handlar det om att behålla och utveckla befintliga medarbetare. I planen för 2023 finns 27 aktiviteter utpekade, vissa med underaktiviteter. Arbeta har genomförts inom samtliga utpekade områden.

Mål	Bedömning
15. Region Gotland är en hälsofrämjande organisation där det aktiva förebyggande arbetsmiljöarbetet är i fokus	Delvis uppfyllt

De stressrelaterade frågorna i medarbetarenkäten 2023 har backat och ligger relativt lågt för hela utbildnings- och arbetslivsförvaltningen. Upplevelsen av att ha förutsättningar för att göra ett bra jobb har försämrats. Drygt var femte medarbetare uppfattar sig inte ha en rimlig stressnivå i arbetet, medan endast var tredje chef anser att de har en rimlig stressnivå.

Arbetet med den förvaltningsövergripande handlingsplanen för lärares arbetsmiljö pågår i tillämpliga delar. En genomgång av aktiviteterna för uppdatering och revidering gjordes i juni 2023 tillsammans med fackliga representanter, berörda skolformschefer och förvaltningschef. Flera av aktiviteterna berör också andra personalkategorier än lärare.

I handlingsplanen ingår att arbeta med strategisk hållbar bemanning. Det är främst inom förskolans verksamheter som arbetet skett mer systematiskt och inom förskoleområden med så kallade områdesvikarier upplever medarbetarna en mindre stress och därmed en bättre arbetsmiljö. Även användandet av korttidsvikarier har minskat totalt inom förskolan och en del av detta kan troligen förklaras av ett förändrat arbetssätt.

6 Kvalitetsberättelse

Det systematiska kvalitetsarbetet inom utbildnings- och arbetslivsförvaltningen anses vara relativt väl förankrat. Det finns en gemensam bas i årshjulet som i dag också finns på plats i beslutsstödsystemet. De stora processerna är tydliga vilket skapar trygghet och tillit, även om tidplanerna ofta är alldeles korta. För att hålla i och även utveckla arbetet behöver det fortsatt finnas långsiktighet, uthållighet och ett verksamhetsnära ledarskap vilket leder till att varje process blir mer trovärdig och värdeskapande.

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningens arbetsprocess med verksamhetsplan har kontinuerligt förbättrats och har varit i ett nytt skede inför 2024 då ny styrmodell och mål introducerats och implementerats. Verksamheterna har inför 2023 haft goda möjligheter att välja ut mål och aktiviteter, vilket har gjorts i samråd med avdelningschefer utifrån förvaltningsledningens inriktningsbeslut. Tillit, förtroende, mindre kontroll men ändå god uppföljning ger goda möjligheter för chefer att påverka utformningen. Det förbättrar implementering och ökar delaktighet och förståelse samt skapar engagemang och motivation. Arbetsmodellen har använts och anpassats vidare i arbetet med framtagandet av verksamhetsplan 2024-2028.

Det finns möjlighet till utökat stöd centralt inom utbildnings- och arbetslivsförvaltningen när det gäller information och utbildning inom beslutsstödsystemet, vilket är viktigt för att lyckas med rapportskrivningar och uppföljning av mål och aktiviteter. Det är en viktig

²² [Kompetensförsörjningsplan för utbildnings- och arbetslivsförvaltningen](#)

stödfunktion för förvaltningens chefer som i sin tur förbättrar den inre hållbarheten och förutsättningarna i ledarskapet.

Att leda för hållbarhet och vad det innebär för våra ledare

Det finns en risk att ”leda för hållbarhet” bara blir ett begrepp och utifrån det har sedan var och en sin egen definition och uppfattning. Precis som med många andra begrepp så behöver vi kontinuerligt prata om vad vi menar och vad som åsyftas och vad det kan och skall ha för betydelse för oss som organisation. För många handlar detta oftast om verksamhetens inre hållbarhet. Hur våra arbetsätt och processer kan utvecklas, ge stöd och blir hållbara för dem som förväntas utföra arbetet. Genom god inre hållbarhet anser vi att vi förbättrar våra möjligheter till att ge god yttre hållbarhet. Detta är dock inte alltid, per automatik, en koppling till de globala målen och Agenda 2030. En organisation behöver en gemensam definition och en förståelse för hur vi påverkas eller hur det kommer att påverka vårt sätt att leda.

Om hållbarhet är någonting vi jobbar med för att vi förväntas, måste eller om vi inte förstår varför så blir det vare sig långsiktigt eller motiverande. Det är inte givet att vi förstår syftet med att gå en längre och kanske svårare väg som skall ge en bättre värld i framtiden när vi i stunden ser en snabbare och billigare lösningar framför oss. Frågor om ekologisk social och ekonomisk hållbarhet och andra strategiska frågor är oftast långsamma och det krävs förståelse och uthållighet för att de skall bli verklighet.

Det utbildnings- och arbetslivsförvaltningen ser som utvecklingsområden framåt, inom kvalitetsarbetet, är;

- Ett utvecklat analysarbete – att fortsätta arbetet med att följa upp och beskriva vad och hur vi utvecklar, identifiera eventuella brister och utveckla arbetet med att fånga upp avvikelser för att kunna arbeta än mer förebyggande och utvecklande.
- Fortsatt utvecklingsarbete i att leda för hållbarhet
- Utveckla förvaltningens chefsstöd ur ett kvalitets- och likvärdighetsperspektiv
- Utveckla förvaltningens kvalitetsdialoger och rapporter genom att tydligare använda dessa som underlag för att forma aktiviteter, delaktiviteter och handlingsplaner.
- Arbetet med indikatorer och nyckeltal. Hur, vad och varför vi samlar in och använder statistik för att kontinuerligt utveckla analys- och uppföljningsarbetet.
- Arbete med nämndmål och implementering av Region Gotlands nya styrmodell.

Sammantaget viktiga övergripande delar som när de fungerar väl formar en professionell och stabil organisation som i förlängningen skapar värde för de vi är till för.

Hur arbetet med nuvarande mål och aktiviteter utvecklas eller vad som kvarstår att utveckla återberättas och sammanfattas i respektive måluppfyllelse.

6.1 Inkomna synpunkter

Alla inlämnade synpunkter, företrädesvis klagomål, är omhändertagna, övervägande delen avslutade och några är fortsatt under utredning.

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen ser att det är färre klagomål som har ett samband med anmälningar om kränkande behandling. Det är även tydligt att många nu vet vart de ska vända sig om de har synpunkter eller klagomål.

Inkomna synpunkter

Totalt har 76 synpunkter inkommit till och med 2023-11-27 som gäller barn- och utbildningsnämndens verksamheter. Det kan jämföras med föregående år samma tidsperiod då 40 synpunkter inkom. Synpunkterna har inkommit via Region Gotlands synpunktshantering, telefonsamtal eller e-post.

Bedömning

Samtliga synpunkter har följts upp och är kända av utbildningsdirektören, samt respektive avdelningschefer för förskolan, anpassad grundskola och grundskolan.

Det har inte i alla lägen varit möjligt att återkoppla till den som lämnat in synpunkt då vissa valt att vara anonyma. Återkoppling har skett i övriga fall via mail men ibland även via telefonkontakt och personliga möten för att säkerställa att den klagande fått det svar som efterfrågats.

Förskolan

Inom förskolans område har det inkommit tre synpunkter i form av beröm samt nio klagomål. Inkomna beröm handlar om personalens bemötande samt användandet av Prion som dokumentationsverktyg. Klagomålen har handlat om förskolornas utemiljö samt fråga om egenvård och medicinering på förskolan. En synpunkt har varit önskemål om tillgång till omsorg på obekvämt arbetstid på södra Gotland.

Fem synpunkter har inkommit gällande fristående verksamheter som regionen har tillsynsansvar för. Det har handlat om urvalskriterier, avgifter och nedläggningar.

Grundskolan inklusive fritidshem

Inom förskoleklass, fritidshem och grundskola har det inkommit 35 synpunkter, varav ett beröm där vårdnadshavare beskriver hur nöjd man är med personalens bemötande. Klagomålen har främst handlat om elev- och personalärenden som rör kränkande behandling eller bristande stöd. Flera av klagomålen har följts upp av rektor på skolan och i vissa fall har även verksamhetsspecialist från avdelningen stöd- och utveckling deltagit.

Anpassad grundskola

Inga synpunkter har inkommit under tidsperioden.

Kulturskolan

Kulturskolan har fått en synpunkt om möjligheten att erbjuda aktiviteter utan avgift.

Fenomenalen Science Center

Fenomenalen har fått en synpunkt på att det inte finns angivet på hemsidan vad det kostar att besöka verksamheten.

Synpunkter som rör flera verksamheter

Några synpunkter och klagomål har handlat om övergripande frågor som berör flera verksamheter; sex klagomål kring skolskjuts; sju klagomål har handlat om skolmaten och sex olika klagomål har handlat om Unikum, Edlevo samt e-tjänst för specialkost.

7 Väsentliga personalförhållanden

Inom både för- och grundskolan finns stora kompetensförsörjningsutmaningar, framför allt gällande enheterna utanför Visby. Svårigheten att rekrytera gäller både tillsvidareanställningar och korttidsanställningar. Förutom att det påverkar likvärdigheten inom verksamheterna, orsakar bemanningssvårigheterna stress både hos medarbetare och skolledare. En viss underbemanning finns även förvaltningscentralt då det är svårt att matcha verksamheternas behov av stöd, men också på grund av begränsade möjligheter att möta det ökade behovet av centrala resurser exempelvis inom området beredskap och säkerhet. Även barn- och elevhälsans yrkeskategorier är svårrekryterade och verksamheten påverkas vid vakanser.

7.1 Lönebildning

Inom barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde satsades extra löne-medel på samtliga lärargrupper, på skolledare samt på skolsköterskor, kuratorer och psykologer inom barn- och elevhälsan. En extra jämställdhetssatsning gjordes dessutom på gruppen förskollärare. Analys av löneutfallet i förhållande till övriga riket ("marknaden") kan inte göras förrän senare under våren 2024, då Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) presenterar riksövergripande statistik.

Löneavtalens utformning inom Kommunals och läkarnas avtalsområden har inte påverkat verksamheten i något särskilt avseende.

7.2 Personalvolym

	Heltidsarbetare Jan - December 2022	Heltidsarbetare Jan - December 2023	Diff
41 Barn- och utbildningsnämnd (BUN)	1212,5	1115,7	-96,8
411 Utbildningsdirektör	76,1	67,3	-8,5
412 UAF Stöd och Utveckling	20,2	19,9	-0,3
413 Förskola	374	339,7	-34,3
414 Grundskola (inkl anpassad skola)	687,8	639,3	48,5
416 Kulturskola	15	14,3	-0,7
417 Barn- och elevhälsan	39,3	35	-4,3

Här visas faktisk arbetad tid (produktionstid) uttryckt i heltidsarbetare "Lägger man in sarskolans antal med grundskolan för 2022 (687,8) så blir grundskolans diff istället -48,5"

	Antal anställningar Dec. 2022	Antal anställningar December 2023	Diff	Antal årsarbetare enl. anst.avtal Dec. 2022	Antal årsarbetare enl. anst.avtal December 2023	Diff
BUN	1 792	1 812	20	1740,22	1763,05	22,83
Utbildningsdirektör	15	15	0	14,6	15	0,4
UAF Stöd och Utveckling	25	26	1	24,7	25,4	0,7
Förskola	549	540	-9	537,9	532,7	-5,2
Grundskola	1 120	1 143	23	1088,02	1109,15	21,13
Kulturskola	28	28	0	22,65	23,45	0,8
Barn- och elevhälsan	55	60	5	52,35	57,35	5
	Antal anställningar Dec. 2022 tillsvidare	Antal anställningar Dec. 2023 tillsvidare	Diff	Antal årsarbetare enl. anst.avtal Dec. 2022 tillsvidare	Antal årsarbetare enl. anst.avtal Dec. 2023 tillsvidare	Diff
BUN	1 475	1 498	23	1448,6	1468,71	20,11
Utbildningsdirektör	14	15	1	14	15	1
UAF Stöd och Utveckling	24	24	0	23,7	24	0,3
Förskola	496	498	2	489,7	492,35	2,65
Grundskola	862	880	18	848,2	863,16	14,96
Kulturskola	25	27	2	21,4	22,85	1,45
Barn- och Elevhälsan	54	54	0	51,6	51,35	-0,25
	Antal anställningar Dec. 2022 visstid	Antal anställningar Dec. 2023 visstid	Diff	Antal årsarbetare enl. anst.avtal Dec. 2022 visstid	Antal årsarbetare enl. anst.avtal Dec. 2023 visstid	Diff
BUN	317	314	-3	291,62	294,34	2,72
Utbildningsdirektör	1	0	-1	0,6	0	-0,6
UAF Stöd och Utveckling	1	2	1	1	1,4	0,4

Förskola	53	42	-11	48,2	40,35	-7,85
Grundskola	258	263	5	239,82	245,99	6,17
Kulturskola	3	1	-2	1,25	0,6	-0,65
Barn- och Elevhälsan	1	6	5	0,75	6	5,25

Antal anställda: Antal anställda personer. Antal årsarbetare enl. anställningsavtal: Summan av överenskommen sysselsättningsgrad uttryckt i årsarbetare

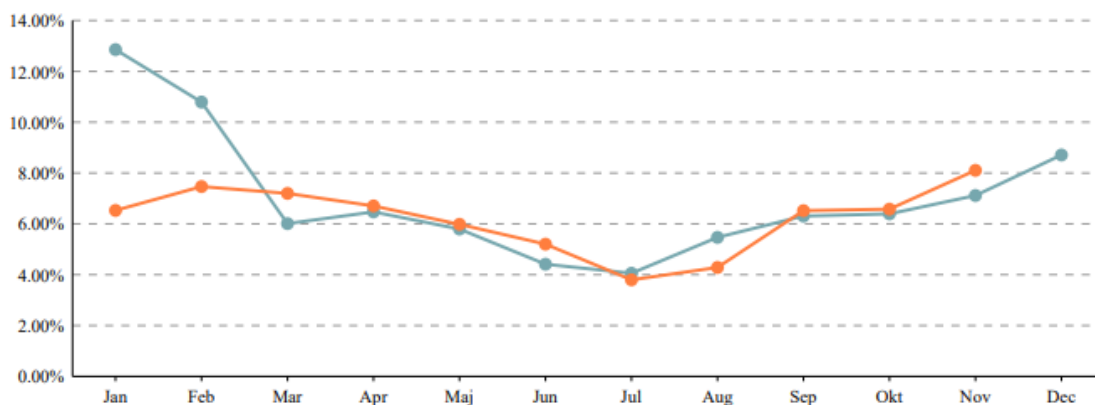
* Anpassad skola (tidigare "särskola") slogs ihop med grundskolan och därför finns inga enskilda siffror för dem 2023

Antalet månadsanställda inom barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde har ökat med 20 personer från december 2022 till december 2023, från 1 792 till 1 812. Mätt i antalet årsarbetare är ökningen 22,83. Den huvudsakliga ökningen har skett inom grundskolan med 23 personer fler i förhållande till föregående period. Huvuddelen beror på en ökning av antalet resurspersoner under hösten 2023 kopplat till elever med behov av extra stöd. Inom förskolan har antalet medarbetare däremot minskat med -9 personer, motsvarande -5,2 årsarbetare. En anledning till minskningen är minskade barngrupper och därmed ett minskat rekryteringsbehov vid vakanser, men ett ökat användande av egna husvikarier/motsvarande kan också ha bidragit till ett minskat behov av långtidsvikarier

I sammanhanget bör noteras att rekryterings- och bemanningsteamet dessutom under perioden januari till november 2023 har rekryterat motsvarande 25,34 årsarbetare (timanställningar) per månad till förskolans verksamheter och motsvarande 20,61 årsarbetare till grundskolans verksamheter.

Den faktiskt arbetade tiden, "produktionstiden" ackumulerad under året, har minskat på övergripande nivå med motsvarande -96,8 årsarbetare. Den främsta minskningen har skett inom förskolan med -34,3 årsarbetare och den största ökningen inom grundskolan med 48,5 årsarbetare. Noteras att för lärare med ferieanställning, det vill säga för lärare inom grundskolan och kulturskolan, utgår måttet från den schemalagda (reglerade) arbetstiden. Det innebär att förtroendearbetstiden, som motsvarar cirka 23 procent av den totala arbetstiden, inte finns med i måttet.

7.3 Sjukfrånvaro

Här visas sjuktal månad för månad under 2023 (orange linje) samt sjuktal månad för månad under 2022 (blå linje).

Sjuktal januari - november	2022	2023	Diff
BUN	7,12%	8,11%	0,99
Utbildningsdirektör	6,59%	5,61%	-0,98
UAF Stöd och Utveckling	3,34%	3,18%	-0,16
Förskola	8,30%	10,01%	1,71
Grundskola (inkl anpassad skola)	14,51%	7,83%	-6,68
Kulturskola	6,50%	3,18%	-3,32
Barn- och Elevhälsan	7,84%	3,30%	-4,54
Kvinna (hela BUN)	7,37%	8,43%	1,06
Man (hela BUN)	6,12%	6,83%	0,71

Sjuktal visar hur stor andel av den avtalade anställningstiden för perioden anställda varit frånvarande p.g.a. sjukdom.

Sjukfrånvaron inom barn- och utbildningsnämndens ansvarområde har ökat med 0,99 procentenheter per november 2023, i förhållande till november 2022. Den största minskningen har skett inom grundskolan med -6,68 procentenheter. Den största ökningen har skett inom förskolans verksamheter med 1,71 procentenheter. Det är också inom förskolan som den högsta totala sjukfrånvaron finns, 10,01 procent per november 2023. Förskolans skolledare ger en bild av en koppling mellan svårigheter att bemanna med vikarier, stress och sjukfrånvaro. Förskolor som har det extra svårt att få tag på vikarier har också en högre sjukfrånvaro.

Män har en lägre sjukfrånvaro än kvinnor inom barn- och utbildningsnämndens ansvarsområde. För kvinnor var sjuktalet 8,43% per november 2023 och för männen 6,83 procent för samma period.

8 Ekonomisk uppföljning

Barn- och utbildningsnämnden visar för helåret 2023 ett negativt resultat på 38,9 miljoner kronor.

Nettokostnaden har för året ökat med 116 miljoner kronor och motsvarar nio procent. Ökningstakten för de egna kostnaderna är 6,8 procent och intäkterna 3,6 procent.

Utfallet för barn och elevolymer blev ett samlat underskott, i resursfördelningen, på 256 000 kronor och motsvarar tolv fler barn och elever. Det blev färre antal barn och elever i den kommunala verksamheten än planerat och fler i den fristående verksamheten. Det är framför allt i fritidsverksamheten som det är stora förändringar både hos den kommunala och vid den fristående huvudmannen.

Alla investeringar har till viss del genomförts som planerats för år 2023. Nämnden kommer att begära kompletteringsbudget för de byggprojekt som är pågående och de som inte har startat under 2023 men beräknas starta under 2024.

8.1 Årets resultat

Kontostruktur	Budget Jan - Dec 2023	Utfall Jan - Dec 2023	Avvikelse Jan - Dec 2023	Utfall Jan- Dec 2022
Resultat	-1 370 889	-1 409 756	-38 867	-1 293 456
INTÄKTER	897 562	903 916	6 354	872 727
Taxor och Avgifter	47 400	47 910	510	45 765
Statsbidrag	66 737	91 830	25 093	97 253
Försäljning vara/tjänst	27 625	6 317	-21 308	14 277
Intern resursfördelning	751 851	753 747	1 897	711 441
Övriga intäkter	3 950	4 112	162	3 991
KOSTNADER	-2 268 451	-2 313 672	-45 221	-2 166 183
Personal	-952 915	-968 636	-15 721	-892 551
Köp av tjänst	-96 834	-103 543	-6 710	-97 075
Köp huvudverksamhet	-209 352	-216 498	-7 146	-205 215
Förbrukningsmaterial	-29 063	-32 582	-3 519	-31 072
Lokaler	-146 321	-149 794	-3 472	-145 414
Avskrivning internränta	-15 219	-15 209	10	-15 665
Intern resursfördelning	-758 516	-753 910	4 606	-711 872
Övriga kostnader	-60 230	-73 500	-13 270	-67 320

I tabellen visas intäkter och kostnader för perioden, både budgeterade och redovisade samt budgetavvikelsen i tkr. I sista kolumnen finns även fjolårets redovisade intäkter och kostnader för perioden.

Årets resultat per avdelning, tkr

Organisation 3pos	2023	2022	2021	Progn. 23
410 Ordförande	257	269	278	227
411 Utbildningsdirektör	-3 143	8 640	-4 642	-3 380
412 Stöd och utveckling	-6 125	-781	1 452	-202
413 Förskola	-3 887	7 163	3 934	446
414 Grundskola, inkl anp.skola	-29 469	755	-5 471	-21 489
416 Kulturskola	170	1 084	504	0
417 Barn- och elevhälsan	704	-824	-14	1 137
Internt flödesbidrag, rörligt	5 071	-8 300	4 830	4 250
Internt flödesbidrag, fast	2 882	1 156	-361	639
Enskild verksamhet	-5 327	4 605	-9 659	-7 642
Totaler	-38 867	13 767	-9 149	-26 014
Progn. 23 avser delårsprognos 2				

Ovan tabell visar resultatutvecklingen per avdelning och årsbokslut. Vid delårsrapport 2 var prognosen för helåret negativ på 26 miljoner kronor. Resultatförsämringen som har skett under hösten förklaras bland annat av att semesterlöneskulden för 2023 gick på i januari 2024. Semesterlöneskulden hade förvaltningen prognostiserat till balans men blev negativ på 3,2 miljoner kronor. Semesterlöneskulden ligger bokförd på ekonomichefen under utbildningsdirektören.

I december månad kom fakturorna för skolskjutsarna vilka avsåg oktober, november och december och var på 8,5 miljoner kronor. Prognosen vid delår 2 var svår att lägga för skolskjutsarna då det saknades information om vad det nya kollektivtrafikavtalet med Buss i Väst skulle innebära för skolskjutskostnaden. Förvaltningen hade lagt budget enligt det gamla avtalet vilket enligt beräkningar, i förhållande till det nya avtalet, skulle kunna ge ett överskott på närmare sex miljoner kronor. Indexuppräknings under året 2023 medförde att det tänkta överskottet i stället blev ett underskott. Inget extra indextillskott har delgetts till förvaltningen för detta. Underskottet för skolskjutsarna som blev 6,7 miljoner kronor ligger som en egen resultatenheter under avdelningen Stöd och utveckling.

Förskolan gick från en positiv prognos vid delårsrapport 2 till ett slutligt negativt resultat på 3,9 miljoner kronor. Totalt sett så var det färre barn i förskolan än det som planerats för och det var framför allt under perioden september till december som barnalen har minskat, totalt så tappade förskolan grundbelopp motsvarande 4,9 miljoner kronor och avsåg 36 barn. De följande fem åren framåt kommer det enligt prognos att vara 55 färre antal barn i den kommunala förskolan vilket motsvarar 6,4 miljoner kronor i utbetalning av grundbelopp.

Grundskolan har under året haft färre elever i fritidsverksamheten än det som planerats för, det är 136 elever färre vilket motsvarar minskade intäkter på 4,7 miljoner kronor. En ökning av elevvolymen i fritidshem vid fristående verksamhet kan ses vilket motsvarar 103 elever och har medfört en ökad kostnad i utbetalningarna till fristående huvudman i form av merkostnad för lokaler och elevvård med 800 000 kronor. Grundskolan har, sett över tid, haft svårigheter att uppnå ett balanserat resultat. Anpassad skola har den största avvikelserna mot budget, ett negativt resultat på 6,9 miljoner kronor, anpassad skola kommer till budgetåret 2024 få ett ramtillskott på 5,4 miljoner kronor för fler elever, varje elev kostar i genomsnitt cirka 500 000 kronor.

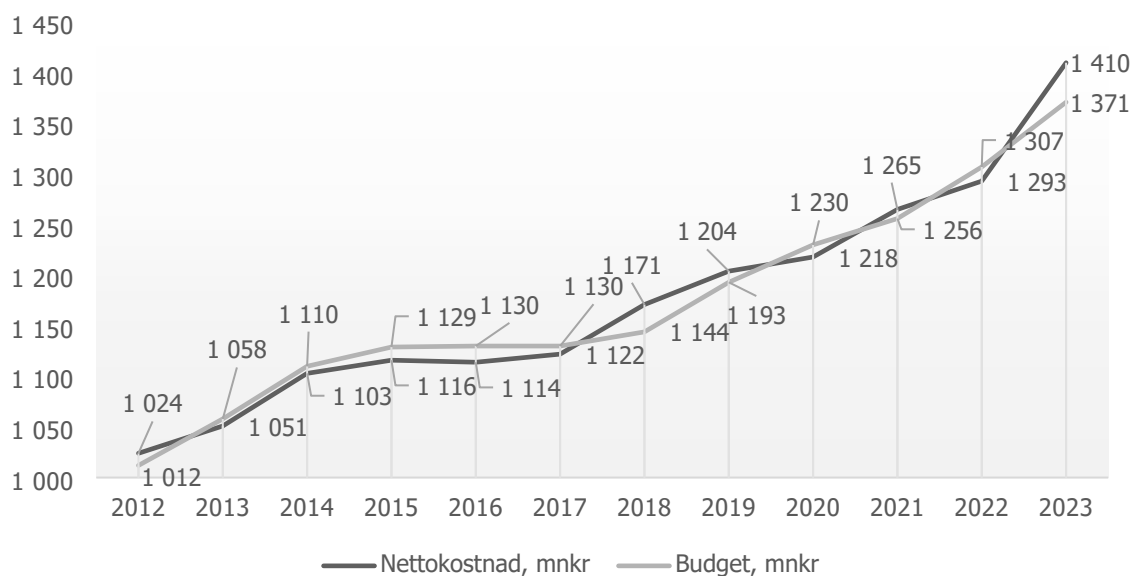
8.2 Nettokostnadsutveckling

Kontostruktur	Utfall Jan - Dec 2023	Utfall Jan- Dec 2022	Förändring	Förändring %
Resultat	-1 409 756	-1 293 456	-116 301	9%
INTÄKTER	903 916	872 727	31 188	4%
Taxor och Avgifter	47 910	45 765	2 144	5%
Statsbidrag	91 830	97 253	-5 423	-6%
Försäljning vara/tjänst	6 317	14 277	-7 960	-56%
Intern resursfördelning	753 747	711 441	42 307	6%
Övriga intäkter	4 112	3 991	121	3%

KOSTNADER	-2 313 672	-2 166 183	-147 489	7%
Personal	-968 636	-892 551	-76 085	9%
Köp av tjänst	-103 543	-97 075	-6 469	7%
Köp huvudverksamhet	-216 498	-205 215	-11 283	5%
Förbrukn. mtrl	-32 582	-31 072	-1 511	5%
Lokaler	-149 794	-145 414	-4 380	3%
Avskrivn. internränta	-15 209	-15 665	456	-3%
Intern resursfördelning	-753 910	-711 872	-42 038	6%
Övriga kostnader	-73 500	-67 320	-6 179	9%

I tabellen redovisas periodens faktiska intäkter och kostnader för innevarande år och föregående år i tkr. I kolumn tre och fyra visas förändringen mellan åren i tkr respektive procent.

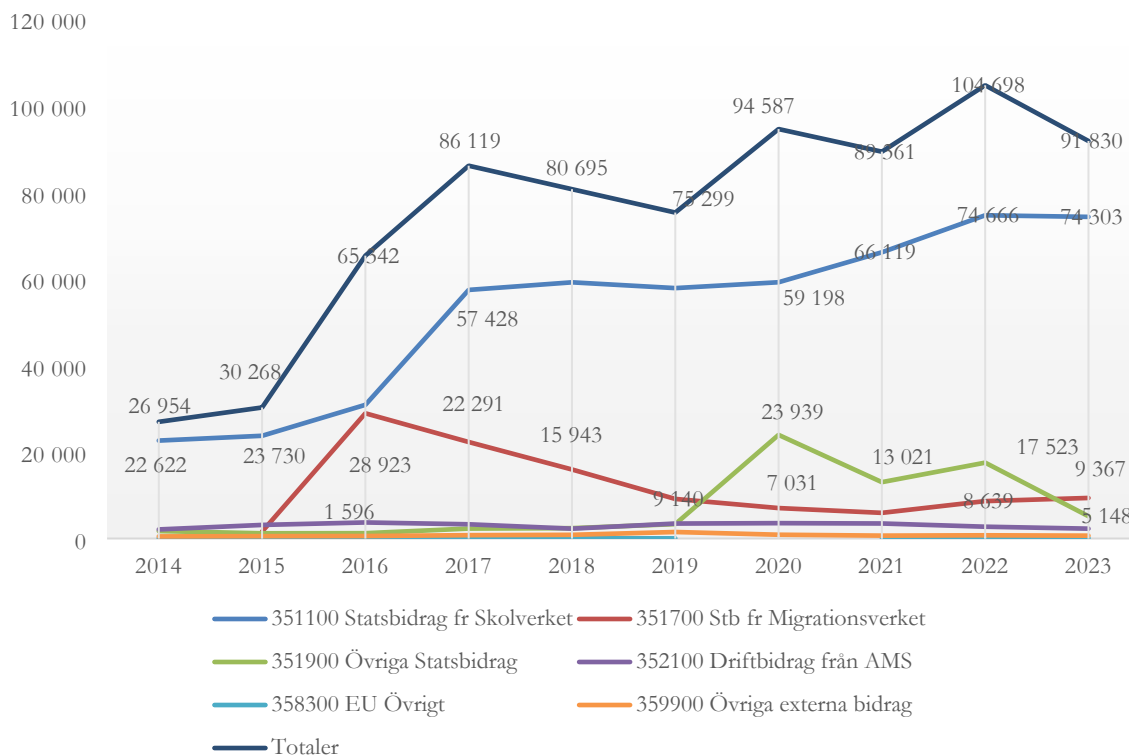
Diagrammet nedan visar slutlig budgetram och nettokostnadsutvecklingen under de senaste åren, här ingår även tilläggsanslag gjorda för respektive år.

För 2023 har nettokostnaden, i jämförelse med 2022, ökat med 116 miljoner kronor. Ökningen motsvarar nio procent och är i en jämförelse med bokslutet för 2022 högre, att nettokostnaden är högre i en jämförelse med föregående bokslut förklaras delvis av minskade statsbidrag, vilket motsvarar cirka en procent. I nettokostnaden ligger bruttokostnadsökningen på 6,8 procent vilket är högre än föregående bokslut, här förklaras det av ett högre personalomkostnadspålägg (po-pålägg) på 19,7 miljoner kronor, vilket påverkar nettokostnaden och motsvarar en procent samt så motsvarar kostnaderna för löneuppräkningsarna 29,1 miljoner kronor cirka 1,3 procent. Genomsnittlig bruttokostnadsutveckling för de tre senaste åren innan var på 2,7 procent. Tilldelningen av budget för åren 2015 till 2017 har varit mer eller mindre konstant men från och med 2018 till 2022 har den ökat med 227 miljoner kronor. Ökningen av budget från 2022 till 2023 är 64 miljoner kronor och motsvarar 4,9 procent.

Intäkter

Intäkterna visar på ett samlat positivt resultat på 31,2 miljoner kronor. I en jämförelse med föregående år är intäkterna högre för 2023, detta förklaras framför allt av posten intern resursfördelning, där ersättningsnivå för barn och elever har stigit på grund av förändrat personalomkostnadspålägg samt löneuppräknings för 2023, vilket var 43,8 miljoner kronor tillsammans och motsvarar fem procent av personalkostnadsbudgeten 2022.

Över åren kan det ses att statsbidragen har ökat från 2014 till 2023 med 64,8 miljoner kronor. En nedgång av totalt statsbidrag kan ses från 2022 i jämförelse med 2023 motsvarande 12,9 miljoner kronor.

Statsbidragen från Skolverket har fram till 2017 ökat för att de närmaste åren därefter stabilisera sig och ligga på en nivå på 57 till 59 miljoner kronor, från och med 2020 och framåt har bidragen återigen ökat men en minskning av statsbidragen kan ses för 2023 i jämförelse med år 2022.

Största statsbidraget är ”stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling”. Under åren 2021 till 2022 fanns det tillfälliga bidraget skolmiljarden och var under motsvarande år på 4,3 respektive 4,7 miljoner kronor.

Statsbidragen från Migrationsverket har minskat sedan 2016 och avser återsökta statsbidrag för asyl och etableringsersättning för nyanlända, budgeterade förväntningar på ersättningar från Migrationsverket har under de senaste åren reducerats så även för budgetåret 2023.

Kategori ”Övriga statsbidrag” har för 2020 ökat kraftigt och avser i huvudsak det statliga stödet för att täcka kommuners sjuklönekostnader med anledning av pandemin, det statliga stödet för 2020 blev 20,9 miljoner kronor, för år 2021 var det 9,4 miljoner kronor och för 2022 var det 13,3 miljoner kronor. Statsbidraget var tillfälligt under pandemiåren och förklarar den nedgång som totalt varit för statsbidragen under 2023 i jämförelse med 2022.

Kostnader

Kostnaderna har ökat med 6,8 procent i jämförelse med föregående år, detta förklaras framför allt av ökade personalkostnader. För att jämföra personalkostnadsutfallet över åren bör hänsyn tas till löneökningar för 2022-2023 och den högre kostnaden för personalomkostnadspålägget 2023. Vid en jämförelse mellan åren så matchar inte löneökningarna och förändrat personalomkostnadspålägg den personalkostnadsökning som finns mellan åren. Det borde teoretiskt innebära att det varit en ökad produktionskostnad för 2023 i jämförelse med 2022. Vid en närmare analys av detta bekräftas en högre produktionskostnad då förändringen av semesterlöneskulden räknas av för de bägge åren, det vill säga att vid en avräkning så bekräftas en ökning av personalkostnadsutfallet för 2023 i jämförelse med 2022 och differensen som uppstår motsvarar cirka 32 till närmare 36 fler medarbetare i produktionen.

För övrigt kan det noteras högre utfall för köp av huvudverksamhet (enskild verksamhet samt interkommunal ersättning) detta förklaras av ett högre grundbelopp samt mer utbetalningar för fler barn och elever. Den interna resursfördelningen visar på ökade kostnader, detta på grund av ett högre grundbelopp, den interna resursfördelningen samt köp av huvudverksamhet bör läsas ihop, se vidare i avsnittet om barn och elevvolym. Kostnadsökningen för köp av tjänst förklaras till största delen av att måltidskostnaderna vilka har stigit med det budgettillskott nämnden fick för 2023. En stor ökning av kostnaderna kan ses för kategorin övriga kostnader detta beror främst på ökade kostnader för skolskjutsar, detta beror på indexhöjningar på grund av ökade bränslekostnader.

Tilläggsanslag

Under budgetåret 2023 har nämndens budgetram förstärkts med medel från det egna kapitalet. De skolområden som gjort ett positivt resultat för år 2022 har fått ta med sig tio procent maximalt 50 000 kronor till 2023.

Tilläggsanslag, budget

	Belopp, tkr
Från eget kapital	
Överför. resultat, verksamheter	752
Summa	752

Tilläggsanslag har givits till nämnden i samband med den nya mandatperioden och de ersättningar som utgår till de förtroendevalda och ordförande, budgeten har justerats utifrån de nya förutsättningarna.

	Belopp, tkr
Från regionfullmäktige	
Resursfördelning, barn och elevvolym	911

Summa **911**

Periodiseringar

Projekt	Belopp, tkr
45001 Filmkulturellt stöd	-41
45012 Framtidens barnskötare	-787
45061 Förebyggande hälsoarbete	-200
45305 Böcker på andra språk	-28
45322 Södervärns cafeteria	-67
45326 Föräldracirklar	-193
45331 Mäns våld mot kvinnor	-149
45333 Kompetensutveckling jämställdhet skola	-21
45350 Skapande skola 23/24	-263
45375 Yam Pax	-174
45817 Ny förälder öppna förskolan	-63
49207 SFI utveckling	-270
49231 Nyanländas lärande-komb	-1 075
Hälsoinformatörer	-1 000
Förutbetalda intäkter	-4 332
Intäkter som överflyttas till 2024	

Avser utfallet per den 31 december som bokas upp för respektive år²³. För 2023 reduceras intäkterna med 4,3 miljoner kronor och bokas upp som intäkt för år 2023. De uppbokade intäkterna avser statsbidrag från exempelvis Skolverket, kulturrådet, EU-bidrag m.fl.

Barn och elevvolym, rörliga flödesbidrag

Kommunal- huvudman	Budget, tkr	Utfall, tkr	Differens, tkr	Utfall volym	Budget volym	Differens volym
Förskola	238 173	233 890	4 283	2 059	2 095	-36
Fritidshem	83 672	78 910	4 762	2 308	2 444	-136
Förskoleklass	28 469	28 441	28	547	546	1
Grundskola	301 985	305 987	-4 002	4 998	4 961	37
Summa	652 299	647 228	5 071	9 912	10 046	-134

Exkluderar särskild undervisningsgrupp. Bokslut avvik. 22 avser resultatavvikelse

Inkluderar elever från anpassad grundskola som går i samundervisning i grundskolan

Fristående- huvudman	Budget, tkr	Utfall, tkr	Differens, tkr	Utfall volym	Budget volym	Differens volym
-------------------------	----------------	----------------	----------------	--------------	-----------------	--------------------

²³ Periodiserade kostnader och intäkter innebär att kostnader förs under den period då resursen förbrukas, liksom att alla intäkter förs under den period då de faktiskt intjänas

Förskola	81 709	83 734	-2 025	618	589	29
Ped. Oms	504	580	-76	6	5	1
Fritidshem	15 282	18 783	-3 501	501	398	103
Förskoleklass	8 629	8 772	-143	106	103	3
Grundskola	97 470	97 052	418	951	941	10
Summa	203 594	208 921	-5 327	2 182	2 036	146

Inklusive buffert, fritids 3 200 tkr

Totalt	855 893	856 149	-256	12 094	12 082	12
---------------	----------------	----------------	-------------	---------------	---------------	-----------

Utfallet för barn och elevolymer blev ett samlat underskott, i resursfördelningen, på 256 000 kronor och motsvarar tolv fler barn och elever. Det blev färre antal barn och elever i den kommunala verksamheten än planerat och fler i den fristående verksamheten. Det är framför allt i fritidsverksamheten som det är stora förändringar både hos den kommunala och vid den fristående huvudmannen.

8.3 Investeringar

Projektstruktur	Budget 2023	Utfall 2023 Jan- Dec	Avvikelse budget 2023	Aktuell prognos 2023 Inmatning	Aktuell prognos 2024 Inmatning
Investeringsprojekt	-82 690	-12 450	70 240	-85 460	
25001 Säkerhetsanordningar	-320	-291	29	-320	
25002 IT	-500	-4 180	-3 680	-500	
25003 IT Surfplattor	-4 500	-1 030	3 470	-4 500	
25007 Förskoleplatser	-630	-708	-78	-1 100	
25013 Särskolan, handik.hjälp	-490	-187	303	-490	
25023 Övriga bygginv/anordninga	-950	-1 427	-477	-1 250	
25031 Återanskaffning	-3 800	-4 280	-480	-3 800	
25047 Södervärnskolans	0		0	-2 000	
25049 Sanda förskola	-17 500		17 500	-17 500	
25050 Romaskolan	-50 000		50 000	-50 000	
25051 Vänge skola	-1 600		1 600	-1 600	
25055 Alléskolans	-2 400	-347	2 053	-2 400	
25099 Dummie- projekt		0	0		

Alla investeringar har till viss del genomförts som planerats för år 2023. Nämnden kommer att begära kompletteringsbudget för de byggprojekt som är pågående och de som inte har startat under 2023 men beräknas starta under 2024.

Investeringsprojekt	Belopp, tkr
Sanda förskola, nybyggnation	17 500
Romaskolan, idrottshall	50 000
Vänge skola, anpassning skola	1 600
Alléskolan, inredning och utrustning	2 053
Anpassad skola, hjälpmedel	303
Totalt	71 456

9 Bilagor

Bilaga 1 – Privata utförare

Bilaga 2 – Resultatrapport per verksamhet

Bilaga 3 – Nämndens resultaträkning och investeringar

Bilaga 4 – Patientsäkerhetsberättelse

Bilaga 5 – Indikatorer till styrkortsmål

Bilaga 6 – Uppföljning internationell strategi

Bilaga 7 – Uppföljning av måltidspolicyn